

Vi testar varmkomposter:

Enklaste modellen bäst

En bra kompost behöver inte vara dyr eller tillkrånglad. En av de enklaste komposterna i vårt test visade sig vara den som gav den bästa jorden – och den enda som innehöll mask.

Av Gunnel Nilsson
Test: Svensk Maskinprovning AB (SMP)
Foto: Berne Lundkvist

Kompostering är en levande process som kräver syre för att inte dö. Syre får komposten när man rör i den och blandar ner grövre material. Men man måste också blanda levande kväverikt material med dött organiskt kolrikt material för att processen ska hållas i gång. Det jobbet kan ingen behållare hjälpa till med. För att kunna kompostera vintertid krävs en isolerad behållare.

Tre typer

Vi testade tolv av de vanligaste behållarna under den gångna hösten och vintern. De representerar tre olika typer: roterande behållare på stativ, behållare isolerade från marken samt behållare med markkontakt.

De två behållarna på stativ ska roteras i stället för att röras i. Men detta räckte inte. Materialet "korrade sig" och måste fördelas för hand. Den ena, Eurocomposter,

har eluppvärmning som sätts på när utetemperaturen sjunker. Med hjälp av den kunde komposteringen hållas i gång även när det var som kallast.

Al-Ko, Cipax, Combox och Rolate är isolerade från marken.

Biokub, Greenline, Gröna Johanna, Mullbanken, Mully och Stiga Kitchen har nät i botten, men markkontakt. Trots detta hittade vi mask enbart i en behållare, Biokub. I den fanns det ganska mycket mask i botten även vid tömningen i februari.

Ny filosofi

Stiga Kitchen står för en helt ny filosofi, där kompostmaterialet tillförs underifrån. Meningen är att materialet ska blandas med stora mängder jord i behållaren och att man ska kunna skrapa bort färdigkomposterad jord från ytan. Men man behöver blanda med grep och se till att materia-

let hela tiden är täckt med jord, annars ruttar det.

Flugor och lukt

Alla utom Stiga hade flugor och larver ofta eller vid något tillfälle. I Rolate och Eurocomposter försvann de när värmen steg mot 40 grader. Lukt uppstår när materialet blir för blött och ruttar i stället för att komposteras. Alla behållarna luktade illa vid något tillfälle.

Mask skyndar på

Efter vårt test kan man se att värme visserligen minskar kompostmaterialet snabbast. Men det är inte alldeles säkert att värmen ger det bästa kompostmaterialet. Den behållare som hade det mest jordlika materialet var Biokub – den enda behållaren som någon gång innehöll mask. Troligen omvandlar masken materialet till jord snabbare än värme.

Bästa behållaren. En ganska låg temperatur tycks inte spela så stor roll om man får maskar att flytta in i kompostbehållaren. Den enkla Biokub fick det klart finaste kompostmaterialet på slutet och var den enda som masken kröp in i.

Efterkompostera!

Meningen med kompostering av hushållsavfall är ju inte bara att minska mängden hushålls-sopor snabbt. Vi vill också ha en näringsrik gödsel för trädgården. Det komposterade materialet är dock inte färdigt att läggas ut i landet när det är dags att tömma behållaren. Det behöver ligga och efterkompostera några månader och därefter blandas med trädgårdskompost, eftersom det är alltför näringsrikt att lägga direkt bland växter.

Så testade vi ►

Roterande behållare:

Jora och Eurocomposter

Behållare isolerade från marken:

Al-Ko, Cipax, Combox och Rolate

Behållare med markkontakt:

Biokub, Greenline, Gröna Johanna, Mullbanken, Mully och Stiga Kitchen

Så här testade vi:

- Alla behållarna startades i början av september medan det fortfarande var varmt ute. De tömdes i början av februari.
- I botten lades ett lager ganska grov ettårig trädflis. I Cipax först ett tre centimeters lager av lecakulor.
- Behållarna har skötts enligt fabrikanternas instruktioner. Men i de flesta fall har ytterligare omrörning krävts. I några fall har extra strömaterial tillsatts för att få i gång processen som hotat stanna av.
- Fyra liter likadant blandat matavfall har fyllts på behållarna vid tre tillfällen i veckan, till och med slutet av december. I de båda roterande behållarna har dessutom tillförts strimlat tidningspapper för att suga upp vätska.
- Vid ett tillfälle i oktober fylldes samtliga behållare med färskt gräsclipp blandat med träflis för att få upp en större volym inför vintern. Det gav en skjuts åt komposteringen.
- Behållarna har stått placerade i rekommenderat läge intill en södervägg, men skuggade av stora träd.

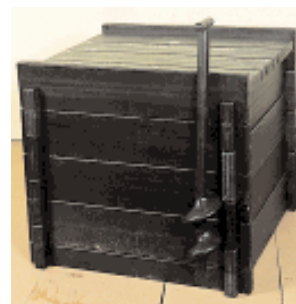
Rostade. Efter första tömningen var förzinkningen på Combox delvis borta och plåten hade börjat rosta.

Köpställen på sidan 81

Fler tester på Internet
hemma.net/testlabbet

Märke	Jora JK 125	ver.
Tillverkare	Joraform AB	Eurocomposter
Storlek	125 liter (finns också större modell)	Euromiljö
Pris cirka	3 100 kr (inkl. frakt)	270 liter
Utförande	Två fack. Roterande behållare på stativ, bör hängas på vägg. Ventilerna i gavlar och springor mellan luckorna. Galvaniserad plastbelagd stålplåt. Isolering av 50 mm polyeten-cellplast.	5 100 kr Levererades monterad. Roterande på stativ med hävarmar. Två fack. Ventilerna i gavlarna. Svart plastbelagd plåt med aluminium på insidan. Isolering av 50 mm polystyren. Den enda med eluppvärmning.
Minskar avfallet med / högsta temperatur	36 procent / 36,7 grader	68 procent / 38,7 grader
Kommentarer + och -	+ Kom snabbt i gång, detaljerad monteringsanv., ganska bra dränering, plåt samlar upp lakvatten, ganska lätt att fylla, lätt att tömma, höjd avpassas efter person. - Inga handtag för rotering, processen stannade av, svårt få i gång igen, komposterade dåligt i slutet, medeltemperatur under 0 grader någon gång, frös i ytterkant, känslig för hur man ställer in luftning genom ventiler, materialet "korvade sig", mycket svårt blanda, extra uppsugningsmaterial måste tillföras tre gånger, mycket flugor/lar-	+ Bra slutmaterial (luktar nästan jord), bra dränering, plåt samlar upp lakvatten, bra hävarmar för rotering, lätt att fylla och tömma. - Ganska svår att blanda, materialet samlades till en "korv" före elttillskott, extra uppsugande material före elttillskott, lakvattnet lukta- de mycket illa efter elttillskott, tungt att rotera med halvfull behållare, för låg att köra under med skottkärra.

Märke	Biokub polar	Greenline Master Plus
Tillverkare	Per Schürer ABO	Perstorp AB
Storlek	375 liter	375 liter
Pris ca	1 200 kr	1 495 kr
Utförande	Ett fack. Lösa "brädor" av plast med isolering av expanderad polystyren pusslas ihop till en fyrkant. Fyra "brädor" ligger löst som lock. Luftningsskruv av plast ingår. Plastnät mot marken.	Ett fack. Svagt konisk av termoplast. Isolering med polyuretanskum. "Utmärkt svensk form 1997".
Minskar avfallet med / högsta temperatur	45 procent / 26 grader	35 procent / 21,6 grader
Kommentarer + och -	+ Bästa slutmaterial, luktar jord, den enda av behållarna som innehöll mask, utmärkt luftningsskruv, bra dränering, lätt att blanda, ganska lätt att tömma. - Dålig monteringsanvisning för bottenkorgen, mycket flugor och larver, låg temperatur.	+ Lätt att lufta och blanda, tydliga monteringsbilder. - Kräver mycket omrörning, ingen monteringsinstruktion för bottenplattan, ingen tömningsinstruktion, ganska svårt att tömma, verktyg krävs för att bända upp sektionernas hakar, bajonettfattning i locket kräver båda händerna, fuktigt material, dålig dränering, svårt få i gång processen, låg temperatur, frös i ytterkant, en del flugor.

BÄST I TEST

AI-Ko Hot Pot

Ginge Svenska AB
260 liter
1 100 kr

Ett fack. Två ringar i plast med luftkanaler sammanfogas med stälklammers. Isolering 40 mm polyuretanskum. Botten och lock lika.

38 procent / 22,8 grader

+ Lätt att montera, lätt att tömma, lätt att blanda.

– Både lock och sidor tar in vatten, krävde mest arbete av alla (omrörning vid varje påfyllning), sektionerna faller lätt itu när locket lyfts av, materialet blött hela tiden, illaluktande, mycket flugor och larver, låg temperatur, dålig dränering.

Cipax

Kompostcenter Stockholm
250 liter
3 500 kr

Levereras monterad. Ett fack i plast. Isolering av expanderad polyeten. Dubbla botten för lakvatten och syretillförsel. "Flytande" innerlock för vintern. Tre centimeter lecakulor i botten. Svanenmärkt för material, tillverkning och funktion. 5 års garanti.

58 procent / 42,5 grader

+ Snabb start, bra dränering, extra vinterlock (7 cm tjockt), lecakulor i botten håller luften öppna, stabil, håller formen, rostfria spännen, lätt att tömma, lätt att blanda.
– Mycket flugor/larver, dräneringsrör för lakvatten frös så vatten blev stående i botten, svårt få upp extralocket när behållaren är ganska tom, spärr för locket kräver båda händerna.

Combox 260

CNC Plåt
260 liter
3 995 kr (inkl. frakt)

Levereras monterad. Kan delas i två fack. Plastbehandlad förzinkad stålplåt. 60 mm isolering av cellplast. Låda för lakvatten. Luftspalter i hörnen. Gasfjädrat lock som stannar i öppet läge.

54 procent / 35,7 grader

+ Bra dränering, bra luftning, bra med två fack, ganska lätt att tömma.

– Skador på de förzinkade innerväggarna, locket öppnas inte helt, svårt att blanda, ganska kompakt slutmaterial, luktade illa några gånger, ganska mycket flugor, den enda som frös i centrum (vid ett tillfälle), frös i ytterkanten, gasfjädrade locket fungerar inte i kyla.

Rolate

Bertil Liljeholm AB
300 liter
2 995 kr

Ett eller två fack. Perforerade väggar för syretillförsel. Kan förses med underrede på hjul och lås. Galvad varmförzinkad plåt. Innervägg av fiberväv. Isolering av 65 mm polystyren.

60 procent / 51,1 grader

+ Bra dränering, kom snabbt i gång, ventilerar bra, bra att man kan välja mellan ett stort eller två mindre fack, kan placeras inomhus, lätt att fylla, mycket lätt att tömma.
– Frös i ytterkant, 0 grader i centrum vid ett tillfälle, innervägg med fiberväv kan skadas vid omrörning, svårt att blanda, ganska mycket flugor i början, illaluktande vid några tillfällen, temperaturen sjunker snabbt vid låg temperatur och hög luftfuktighet, ologisk monteringsanv. för innervägg.

Gröna Johanna

Markslojd Intertrade AB
300 liter
769-899 kr

Ett fack. Konisk plastbehållare med "ytterrock" för vintern. Svanenmärkt. 5 års garanti

45 procent / 33,4 grader

+ Ganska bra slutmaterial, kom i gång snabbt, bra dränering, bra isolering med ytterrock.

– Svårt att montera med många skruvar, frös i ytterkanten, locket frös fast i ytterrocken, bajonettfattning på locket kräver båda händer, mycket svårt att tömma genom två luckor längst ner, botten sitter fast så man kan inte lyfta av behållaren vid tömning, mycket flugor.

Mullbanken

Allt i Trä i Västerhaninge
2 x 200 liter
1 500 kr

Två fack. Tryckimpregnerat trä. Botten av stål nät. 25 mm isolering av cellplast.

45 procent / 27 grader

+ Bra dränering, kom i gång snabbt, ganska tydlig instruktion, rostfritt sträckmetallnät i botten, hyfsat slutmaterial, luftspalt i botten (men den hindrar kanske mask att gå upp?), mycket lätt att fylla, mycket lätt att blanda, lätt att tömma.

– Materialet kommer i kontakt med tryckimpregnerat trä, tung, låg temperatur, frös en gång i ytterkant, ganska mycket flugor.

Mully polar

Miljöcenter i Malmö AB
300 liter
1 250 kr

Ett fack. Plast isolerad med cellplast. Längst ner finns luckor som kan skäras upp för tömning. (Vanskligt att få tätt igen. Bättre att ta bort en sektion eller lyfta av hela behållaren). 5 års garanti.

45 procent / 27 grader

+ Hyfsat slutmaterial, bra dränering, kom ganska snabbt i gång, gångjärn håller locket uppe, mycket lätt att fylla, mycket lätt att blanda, lättast att tömma genom att lyfta hela behållaren.

– Låg temperatur, ganska mycket flugor och larver, gångjärn i plast kan gå sönder, plastbelagd cellplast kan skadas när man rör om, svårt sätta dit en sektion efter tömning.

*Fylls från botten.***Stiga Kitchen**

Stiga
2 995 kr

Ett fack av tryckimpregnerat trä. Matas genom tratt underifrån, töms upptill. Nätbotten. Isolering av 50 mm (lock 70 mm) expanderad polystyren. Odlingslådor med jord som lock. Lådan fylls med humusrik jord från början. Materialet pressades ihop vid påfyllning.

Svårt se minskning / 35 grader

+ Bra dränering, inga flugor/larver, luktar inte, frös aldrig i ytterkant.
– Lång tid att montera, tung, materialet mycket kompakt, ruttet och illaluktande längst in, rekommenderad mängd täckjord räcker inte, materialet måste blandas med grovt strö som fastnar lätt i det lilla påfyllningshålet, jobbigt att fylla, materialet måste luftas, isoleringen kan lätt skadas av grep.